

1. Dumnezeu Se descoperă oamenilor. Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție

REVELAȚIA sau **DESCOPERIREA DUMNEZEIASCĂ** este acțiunea prin care Dumnezeu Se descoperă, adică Se face cunoscut pe Sine oamenilor, arătându-le acestora voința și planurile Sale în legătură cu lumea și cu oamenii.

Dacă nu ar exista Revelație, cunoașterea lui Dumnezeu nu ar fi posibilă oamenilor, deoarece El, fiind o Ființă spirituală, nu poate fi cunoscut prin simțuri. Prin acțiunea Revelației, Dumnezeu Se coboară la om, împărtășindu-i acestuia, după puterea lui de înțelegere, cunoștințe despre Sine, despre voința și planurile Sale.

Revelația Dumnezeiască ajunge la om pe două căi: **1.** calea *naturală*; **2.** calea *supranaturală*.

Prin **REVELAȚIE DUMNEZEIASCĂ NATURALĂ** înțelegem toate învățăturile despre existența și însușirile lui Dumnezeu, pe care le desprindem din existența Creației. Mai clar, Creația ne duce cu gândul la existența unui Creator, astfel încât, în baza acestei Revelații, nimeni nu poate contesta existența Creatorului.

REVELAȚIA NATURALĂ nu ne este însă de ajuns pentru mântuire. De aceea, Dumnezeu vine să Se descopere oamenilor direct prin REVELAȚIA SUPRANATURALĂ. Astfel, primim de la Dumnezeu adevăruri necesare pentru mântuire pe care le înțelegem numai prin CREDINȚĂ.

REVELAȚIA DUMNEZEIASCĂ SUPRANATURALĂ a fost transmisă de Dumnezeu în mod direct sau prin aleșii Săi: îngeri, prooroci, trimiși și, deseori, a fost însoțită de semne și minuni, arătând prin aceasta că toată creația Îi este supusă. Etapele în care s-a desfășurat de-a lungul timpului Revelația dumnezeiască supranaturală, sunt:

- protopărinților (adică primilor părinți ai neamului omenesc) Adam și Eva;
- Patriarhilor (Avraam, Isaac și Iacov) și prorocilor Vechiului Testament;
- în Persoana Domnului nostru Iisus Hristos, Care este punctul cel mai înalt al Revelației dumnezeiești supranaturale, prin El refăcându-se relația dintre om și Creator.

Revelația supranaturală s-a încheiat cu ultima scriere a Noului Testament – Apocalipsa Sfântului Ioan Teologul.

Păstrarea și transmiterea revelației supranaturale s-a făcut prin:

I. SFÂNTA SCRIPTURA (Biblia/Cuvântul lui Dumnezeu) este colecția cărților sfinte, scrise de prooroci, apostoli sau alți oameni bineplăcuți lui Dumnezeu, sub inspirația Duhului Sfânt, într-un interval de 1500 ani.

❖ **Vechiul Testament** (*revelația de la Adam până la venirea Domnului Hristos*)- 39 cărți canonice și 14 cărți/fragmente „*bune de citit*” -1400 ani.

❖ **Noul Testament** (*revelația făcută de Însuși Fiul lui Dumnezeu și transmisă de Sf. Apostoli*)- 27 cărți canonice -100 ani.

Inspirația divină este lucrarea divină asupra unui om prin care Dumnezeu (Duhul Sfânt) îi luminează acestuia mintea și îl îndeamnă să spună/scrie adevărurile descoperite, ferindu-l de greșeli pe tot parcursul vorbirii sau scrierii.

II. SFÂNTA TRADIȚIE reprezintă totalitatea adevărurilor revelate care nu se cuprind în Sf. Scriptura, ci au fost transmise prin viu grai de Mântuitorul și Sf. Apostoli, unele fiind mai târziu consemnate în scris și păstrate de Biserică până în zilele noastre.

Monumente/documente ale Sf. Tradiții:

1. Hotărârile formulate la cele 7 Sinoade Ecumenice;
2. Viața bisericească oglindită în datinile, obiceiurile și practicile sale;
3. Cultul divin oglindit în cărțile de cult;
4. Scrieri ale Sf. Părinți;
5. Monumente de artă bisericească: inscripții, arhitectură, pictură, sculptură, monumente funerare;

6. Mărturisiri de credință mai noi ale Bisericii;

Tradiție e aceea care a fost crezută **întotdeauna** de toți (în Biserică), **pretutindeni** (în orice biserică ortodoxă din lume), **de către toți** (consemnată de toți părinții și scriitorii bisericești la fel).

2. Crearea lumii

Învățătura Bisericii noastre este că întreaga existență a universului material și spiritual este rezultatul lucrării lui Dumnezeu, Ființă atotputernică, ce prin puterea cuvântului Său a creat materia, iar la sfârșit, l-a creat pe om din pământ și i-a dat suflare de viață.

Dumnezeu, fiind Ființă spirituală a creat două lumi: lumea spirituală sau nevăzută, a îngerilor, care Îl laudă neîncetat pe Dumnezeu și Îi slujesc și lumea materială sau văzută. Lumea spirituală a fost creată înaintea lumii materiale după cum ne spune Sfânta Scriptură: „*Când s-au făcut stelele, lăudatu-M-au cu glas mare toți îngerii Mei.*”(Iov 38, 7) Deci, în ziua a patra a creației (*când s-au făcut stelele*), lumea spirituală (*îngerii*), exista deja.

Lumea materială, văzută a fost creată de Dumnezeu în șase zile, sau în șase etape, din nimic, prin puterea cuvântului Său.

În prima zi, a creat Dumnezeu materia „*cerul și pământul*”, care era „*netocmit și gol*” și lumina. Dumnezeu a despărțit lumina de întuneric; lumina a numit-o ziuă, iar întunericul l-a numit noapte (*Facere 1, 1-5*).

În a doua zi, a creat Dumnezeu o tărie, care să despartă apele de sub tărie, de cele de deasupra tăriei. Această tărie, a numit-o Dumnezeu *cer* (*Facere 1, 6-8*).

În a treia zi, Dumnezeu a despărțit apele de sub cer, de uscat, adunându-le la un loc. Adunarea apelor a numit-o Dumnezeu *mări*, iar uscatul l-a numit *pământ*, pe care a început să crească vegetația (*Facere 1, 9-13*).

În a patra zi, Dumnezeu a creat corpurile cerești, soarele ca să lumineze ziua; luna și stelele, ca să lumineze noaptea și să fie semne pentru deosebirea anotimpurilor, zilelor și anilor (*Facere 1, 14-19*).

În a cincea zi, a creat Dumnezeu toate viețuitoarele din ape și toate păsările din văzduh, dându-le poruncă să se înmulțească și să umple pământul (*Facere 1, 20-23*).

În a șasea zi, a creat Dumnezeu toate animale sălbatice și domestice de pe pământ, fiecare după speciile lor (*Facere 1, 24-25*), iar la sfârșit l-a creat pe om, luând țărână, pe care a modelat-o cu *măinile Sale*, și a suflat asupra ei suflare de viață, făcându-se omul *ființă vie* (*Facere 2, 7*).

Dumnezeu l-a creat pe om după chipul Său, ca să ajungă prin fapte bune la asemănarea cu Creatorul său (*Facere 1, 26-27*), și l-a pus stăpân peste tot pământul și peste toate ființele de pe pământ, pe care le crease Dumnezeu (*Facere 1, 28*).

La sfârșitul creației, văzând Dumnezeu că toate cele pe care le-a făcut sunt *bune foarte* (*Facere 1, 31*), S-a odihnit de toate lucrările Sale și a binecuvântat *ziua a șaptea*, sfințind această zi, ca *zi de odihnă* (*Facere 2, 2-3*).

3. Pilda Semănătorului - Primire și împlinire a cuvântului lui Dumnezeu

(Luca 8, 5-15)

„*leșit-a semănătorul să semene sămânța sa. Și semănând el, una a căzut lângă drum și a fost călcată cu picioarele și păsările cerului au mâncat-o./ Și alta a căzut pe piatră, și, răsărind, s-a uscat, pentru că nu avea umezeală. / Și alta a căzut între spinii și spinii, crescând cu ea, au înăbușit-o. / Și alta a căzut pe pământul cel bun și, crescând, a făcut rod însutit. Acestea zicând, striga: Cine are*

urechi de auzit să audă. / Și ucenicii Lui Îl întrebau: Ce înseamnă pilda aceasta? / El a zis: Vouă vă este dat să cunoașteți tainele împărăției lui Dumnezeu, iar celorlalți în pilde, ca, văzând, să nu vadă și, auzind, să nu înțeleagă. / Iar pilda aceasta înseamnă: Sămânța este cuvântul lui Dumnezeu. / Iar cea de lângă drum sunt cei care aud, apoi vine diavolul și ia cuvântul din inima lor, ca nu cumva, crezând, să se mântuiască. / Iar cea de pe piatră sunt aceia care, auzind cuvântul îl primesc cu bucurie, dar aceștia nu au rădăcină; ei cred până la o vreme, iar la vreme de încercare se leapădă. / Cea căzută între spini sunt cei ce aud cuvântul, dar umblând cu grijile și cu bogăția și cu plăcerile vieții, se înăbușă și nu rodesc. / Iar cea de pe pământ bun sunt cei ce, cu inimă curată și bună, aud cuvântul, îl păstrează și rodesc întru răbdare.”

De foarte multe ori, vorbind mulțimilor, pentru a face mai ușor de înțeles învățătura cea nouă, adesea grea și abstractă, pe care El o propunea lumii, Mântuitorul Iisus Hristos a folosit parabole sau pilde (*pildă = istorisire imaginară, dar care poate fi reală, în care, cu ajutorul unor asemănări/tablouri luate din natură sau din viața de zi cu zi, se exprimă adevăruri de credință sau norme/reguli de viață*). Unele dintre aceste parabole sunt explicate direct și complet de către Mântuitorul, altele sunt explicate parțial, iar unele deloc, înțelesul lor deducându-se din context. Între parabolele rostite și explicate de către Mântuitorul se numără și parabola semănătorului.

Într-una din zile, Domnul nostru Iisus Hristos Se afla pe malul mării și învăța poporul care venise să-L asculte. Pentru a fi mai bine auzit de mulțimile de oameni care veneau neîncetat, Iisus a intrat într-o corabie, pe care a îndepărtat-o puțin de țărm și de pe mare vorbea poporului care ședea pe mal și-L asculta.

Ca să arate că învățătura Sa rodește diferit în sufletele oamenilor care o primesc, Mântuitorul le-a rostit următoarea pildă: **vezi mai sus**

După plecarea mulțimilor, la rugămintea ucenicilor Săi și a altor câțiva oameni care mai rămăseseră în jurul Lui, Iisus le-a explicat înțelesul profund al acestei pilde.

Semănătorul din pildă închipuie pe Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu. **Semințele** sunt cuvintele de învățătură ale lui Dumnezeu, iar **pământul** în care se seamănă sunt oamenii. Semințele au căzut pe pământ în patru locuri diferite.

Drumul bătătorit, unde au căzut o parte din semințe și au fost mâncate de păsări, semnifică pe acei oameni care aud cuvintele lui Dumnezeu, dar acestea sunt spulberate de gândurile rele venite de la îngerii răi.

Locul pietros, unde plantele răsar dar se usucă repede din lipsă de umezeală, îi închipuie pe acei oameni care primesc cu bucurie învățăturile lui Dumnezeu și se hotărăsc să le urmeze, dar neavând voință suficientă, la cea dintâi ispită sau necaz, uită hotărârea luată.

Pământul cu spini, în care au căzut o parte din semințe, îi reprezintă pe acei oameni care aud și primesc învățăturile lui Dumnezeu, dar acestea nu rodesc în sufletele lor din cauza grijilor prea multe, a plăcerilor lumești și a diferitelor preocupări.

Pământul cel bun, care a dat multe roade, îi închipuie pe oamenii care aud, primesc și urmează în viața lor învățăturile lui Dumnezeu. Ei fac să rodească faptele bune, după puterea lor, prin muncă, răbdare și stăruință.

Înțelegem, așadar, că sămânța este aceeași, împărțită cu generozitate de Semănător, peste tot. Rodirea este însă diferită, întrucât este determinată de felul în care noi, oamenii, primim și ne străduim să împlinim în viața noastră cuvântul lui Dumnezeu.

Prin urmare, parabola ne cheamă să înțelegem că Dumnezeu face mereu partea Sa, în ce privește mântuirea noastră, și că rămâne ca noi să împlinim ceea ce ține de noi, pentru a valorifica șansa mântuirii pe care El ne-o oferă tuturor.

4. Rugăciunea în viața creștinului

Teologia Ortodoxă, este fundamental o teologie a experienței; ea se înrădăcinează și se inspiră constant din viața liturgică a Bisericii. Dintru început s-a impus în Biserică principiul „Lex orandi, lex credendi” – Regula rugăciunii este regula credinței. Deja în sec. II, Sf. Irineu al Lyonului spunea: „Credința noastră este conformă cu Euharistia, iar Euharistia confirmă credința.” Evagrie Ponticul (sec. IV) identifică pe teolog cu cel ce se roagă. **„Dacă ești teolog, te vei ruga cu adevărat; și dacă te rogi cu adevărat ești teolog”**. A te ruga cu adevărat înseamnă a angaja în rugăciune întreaga ta ființă: trupul și sufletul, de aceea un mare duhovnic român din secolul XX, Părintele Cleopa Ilie considera că la adevărata rugăciune ajungem atunci când: „o zicem cu limba, o înțelegem cu mintea și o simțim cu inima.”

Rugăciunea este **convorbirea omului cu Dumnezeu**, dialogul viu și personal dintre om și Dumnezeu. Nu există viață creștină autentică fără rugăciune, întrucât rugăciunea este hrana și respirația sufletului. Sfântul Ioan Gură de Aur spune că: **„așa cum trupul fără suflet este mort, la fel și sufletul fără rugăciune este mort.”** Mântuitorul în timpul activității Sale pe pământ a arătat cât de importantă este rugăciunea, El însuși rugându-se Tatălui în Grădina Ghetsimani și lăsându-ne drept model rugăciunea domnească „Tatăl nostru”. Rugăciunea au practicat-o toți dreptzii Vechiului Testament (Avraam, Moise, Ilie, Elisei), apostolii și ucenicii acestora în Noul Testament precum și toți sfinții Bisericii noastre dintru început și până la sfârșitul veacurilor.

Pentru ca rugăciunea să ne fie ascultată de Dumnezeu trebuie să o facem în duh de **smerenie** având exemplul sutașului care rugându-se Lui Hristos pentru sluga sa bolnava spune: *„Doamne nu sunt vrednic să intri sub acoperișul meu, ci numai zi cu cuvântul și se va vindeca sluga mea (Matei 8, 8)”*, cu **stăruință** având exemplul femeii cananeence care se ținea în urma Lui Iisus și striga : *„Miluiește-mă Doamne, Fiul lui David! Fiica mea este rău chinuită de un diavol (Matei 15, 28)”*, cu **evlavie** și cu **credință** pentru că *„toate câte veți cere, rugându-vă cu credință, veți primi (Matei 21, 22)”*.

După conținutul ei rugăciunea se împarte în: **a) rugăciune de mulțumire** – prin aceasta credinciosul își exprimă recunoștința față de Dumnezeu pentru toate darurile primite de la Acesta

b) rugăciune de laudă – prin aceasta credinciosul îl preamărește pe Dumnezeu întrucât El este Creatorul, Mântuitorul și Purtătorul de grijă al întregii lumi

c) rugăciune de cerere – *„Cereți și vi se va da”* prin aceasta credinciosul îi prezintă Lui Dumnezeu dorințele sale cele spre mântuire, nu pentru că Dumnezeu nu le-ar cunoaște ci pentru că este singurul care le poate îndeplini. Rugăciunea mai poate fi împărțită și în rugăciune personală și rugăciune publică. Cea **personală** sau privată este rugăciunea săvârșită de fiecare credincios în parte, acasă, pe stradă sau la locul de muncă, iar cea **publică** sau comunitară este rugăciunea săvârșită în cadrul Bisericii cu ajutorul clerului slujitor, într-un anume timp și după un tipic bine stabilit.

Rugăciunea nu numai că îl apropie pe om de Dumnezeu, ci îl lipește de Dumnezeu și îl face un duh cu El, ea rămâne cel mai scurt drum de la lumea concretă, vizibilă la lumea spirituală, invizibilă, de la pământ la cer, de la om la Dumnezeu.

5. Sfânta Liturghie

Cuvântul *liturghie* înseamnă *lucrarea (slujba) obștească*. Sfânta Liturghie este cea mai însemnată slujbă a Bisericii, instituită de Domnul Iisus Hristos pentru mântuirea noastră.

a) Instituirea Liturghiei

În joia Patimilor, la Cina cea de Taină, Mântuitorul a luat pâinea și, binecuvântând, a frânt-o și a dat-o ucenicilor, zicând: *Luați, mâncați, acesta este trupul Meu (Matei 26, 26)*. Asemenea a

procedat și cu paharul de vin, spunând: *Beți dintru acesta toți. Că acesta este sângele Meu, al Legii celei noi, care pentru mulți se varsă, spre iertarea păcatelor* (v. 27-28). Apoi le-a poruncit: *Aceasta să o faceți întru pomenirea Mea* (Luca 22, 29).

Apostolii au împlinit această poruncă, adunându-se la **frângerea pâinii**, la început în fiecare zi (Fapte 2, 46-47), apoi în fiecare Duminică (20, 7). Ritualul **frângerii pâinii** era însoțit de rugăciuni, cântări, lecturi din Sfânta Scriptură și cuvântări. Același lucru l-au făcut mai apoi și urmașii apostolilor.

b) Liturghiile oficiale în Biserica Ortodoxă

În Biserica Ortodoxă se oficiază azi trei Liturghii: Liturghia Sf. Ioan Gură de Aur (cea mai des săvârșită), Liturghia Sf. Vasile cel Mare (se săvârșește de zece ori pe an) și Liturghia Sf. Grigore cel Mare (se oficiază în timpul Postului Mare).

c) Părțile Liturghiei și simbolistica ei

Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur are trei părți:

- **Proskomidia** (= pregătirea darurilor de pâine și vin care se vor preface în trupul și sângele Mântuitorului);

- **Liturghia Cuvântului (a catehumenilor)**, a celor ce se pregăteau să devină creștini prin Botez) – se numește așa deoarece partea centrală a ei constă în citirea pericopelor din Apostol și Evanghelie și în predică;

- **Liturghia Euharistică (a credincioșilor)** – poartă acest nume deoarece partea centrală a ei o reprezintă Sfânta Euharistie, întâlnirea și unirea cu Hristos în Sfânta Taină a Împărtășaniei.

Întreaga Liturghie reconstituie viața și activitatea Mântuitorului.

Proskomidia simbolizează nașterea Domnului și perioada dinaintea arătării Sale în lume, dar și patimile, moartea și înălțarea la cer. **Liturghia Cuvântului** simbolizează activitatea învățătoarească a Mântuitorului, perioada în care El propovăduia, învățând mulțimile. **Liturghia Euharistică** ne aduce înaintea ochilor suferințele patimile, moartea, îngroparea, învierea și înălțarea la cer ale Domnului.

d) Rugăciunea Liturghiei

Rugăciunea Liturghiei este cea mai mare rugăciune a Bisericii. Preoți și credincioși se roagă împreună pentru mântuirea sufletelor noastre, pentru pacea a toată lumea, pentru unitatea creștinilor, pentru întregul popor, pentru armata țării, pentru vreme potrivită, pentru cei ce călătoresc, pentru vindecarea celor bolnavi, pentru ferirea noastră de tot necazul, pentru odihna sufletelor celor ce au murit și pentru nevoile noastre speciale.

De aceea se spune că rugăciunea Liturghiei are **o dimensiune universală și cosmică**.

e) Participarea la Liturghie

- prezența la biserică;
- pomelnicul personal, care poate fi însoțit de daruri (prescură și vin, lumânări);
- participarea la rugăciune și cântarea în comun;
- participarea este totală atunci când ne împărtășim.

f) Concluzii

Importanța Liturghiei rezidă în mai multe aspecte:

a) Liturghia este cea mai importantă slujbă a Bisericii, deoarece în timpul ei se săvârșește Taina Euharistiei prin care credinciosul se unește cu trupul și sângele Mântuitorului, spre iertarea păcatelor și spre viața de veci;

b) Liturghia este Biserica întregă, adunată în jurul lui Hristos, care se află în centrul ei și ne conduce spre mântuire;

c) rugăciunea Liturghiei este cea mai cuprinzătoare rugăciune, universală și cosmică, având în vedere pe toți credincioșii, vii și morți, cererile, lauda și mulțumirile personale ale fiecăruia, precum și *buna întocmire* a universului.

6. Legea cea Nouă - Fericirile(Matei 5,1-12)

„Fericirile” constituie legea morală a Noului Testament adresată tuturor oamenilor.

„Fericirile” au fost rostite de Mântuitorul, iar destinatarii acestor „Fericiri” n-au fost numai Apostolii, ci toți oamenii care doresc dobândirea fericirii veșnice.

Cele nouă fericiri ne apar ca treptele unei scări împărătești care are prima treaptă *smerenia*, iar ultima *răbdarea cu bucurie a prigoanei pentru Hristos*.

1. „**Fericiți cei săraci cu duhul, că a lor este împărăția cerurilor.**”virtutea (*smerenia*) și răsplata (*împărăția Cerurilor*).„Sărac cu duhul” înseamnă *smerit, modest, supus, plin de respect*. Omul smerit, oricât de multe fapte bune ar face, consideră că nu a făcut de ajuns și se străduiește să înfăptuiască și altele. Cel smerit vede în realizările sale și ajutorul lui Dumnezeu.

2. „**Fericiți cei ce plâng, că aceia se vor mângâia.**”virtutea (*pocăința*) și răsplata (*mângâierea divină*);Nu orice plâns este aducător de fericire, ci doar plânsul (părerea de rău) este pentru păcatele săvârșite.

3. „**Fericiți cei blânzi, că aceia vor moșteni pământul.**”virtutea (*blândețea*) și răsplata (*pământul, dar mai ales împărăția cerurilor*); „Blând” înseamnă pașnic, prietenos, blajin etc. Blândețea este forma de manifestare concretă a iubirii prin care este biruită mânia, lăcomia și violența. Omul blând se simte mulțumit oriunde ar fi și răspândește pace și armonie în jurul său.

4. „**Fericiți cei flămânzi și însetați de dreptate, că aceia se vor sătura.**”virtutea (*dreptatea*) și răsplata (*desăvârșirea*); Pentru a arăta rolul vital al dreptății, Mântuitorul folosește metafora „*flămânzesc și însetez de dreptate*”. Aceasta este construită din realitățile vitale omenești: a mânca și a bea, față de care nu se poate trăi. Foamea și setea de dreptate sugerează dorința nemărginită de a împlini voia lui Dumnezeu.

5. „**Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui.**”virtutea (*milostenia*) și răsplata (*milostivirea divină*); Prin faptele de milostenie îl întâlnim pe Dumnezeu Însuși:„*întrucât ați făcut unuia dintre foarte acești mici frați ai Mei, Mie Mi-ați făcut*”(Matei 25.40) le-a spus Mântuitorul Hristos ucenicilor când le-a prezentat criteriile fundamentale ale judecății viitoare. Mila se concentrează în faptele milei trupești (ajutorare materială) și faptele milei sufletești (ajutorare spirituală) izvorâtă din dragoste față de Dumnezeu și față de aproapele.

Faptele de milostenie (să hrănești pe cei flămânzi, să oferi apă celui însetat, să îmbraci pe cel gol, să cercetezi pe cel bolnav și pe cei aflați în suferință, să îndrepti pe cei păcătoși, să ierți, să încurajezi pe cei întristați, să răsplătești răul cu bine, să te rogi pentru aproapele tău etc). Cei ce săvârșesc fapte de milostenie vor avea parte de mila lui Dumnezeu.

6. „**Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu.**”virtutea (*curăția inimii*) și răsplata (*bucuria vederii lui Dumnezeu*); Curăția inimii înseamnă absența oricărui păcat, gândul curat, gândul curățit de orice patimă. Curăția gândului transformă inima într-un loc în care poate fi contemplată prezența lui Dumnezeu. Așa cum soarele se reflectă mai mult într-o oglindă curată, tot așa cu cât inima este mai curată, cu atât bucuria vederii lui Dumnezeu este mai intensă. Această bucurie este inexprimabilă în cuvinte.

7. „**Fericiți făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema.**”virtutea (*concilierea*) și răsplata (*demnitatea de fiu a lui Dumnezeu*). „Făcătorii de pace” sunt acei creștini care încearcă să înlăture orice dezbinare, ură și invidie dintre oameni. Ei îndeamnă pe cei înrăiți la împăcare și prin faptele lor caută să trăiască în pace și armonie cu Dumnezeu, cu ei înșiși și cu semenii. De aceea sunt considerați fiii ai lui Dumnezeu.

8. „**Fericiți cei prigonii pentru dreptate, că a lor este împărăția cerurilor.**”virtutea (*dreptatea*) și răsplata (*moștenirea împărăției Cerurilor*).Dreptate înseamnă adevărata credință în Dumnezeu. Cei care dau dovadă de răbdare în timpul prigonirii și suferinței pentru credință în Dumnezeu, vor fi răsplătiți de Acesta.

9. „**Fericiți veți fi, când vă vor ocări și vă vor prigoni, și vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, mințind din pricina Mea**”virtutea (*statornicia în credință*) și răsplata (*fericirea veșnică*). **“Bucurați-vă și vă veseliți, că plata voastră multă este în ceruri.”**

Această fericire o completează pe cea dinainte. Ea se adresează în mod deosebit Apostolilor, care aveau să-L mărturisească pe Hristos, chiar cu prețul vieții. Nu oricine este prigonit va câștiga Împărăția Cerurilor, ci cel care suferă pentru Hristos fiind nevinovat.

Concluzie: Virtuțile cuprinse în aceste nouă Fericiri alcătuiesc o adevărată scară a desăvârșirii. La acest urcuș duhovnicesc ne cheamă Mântuitorul. El va fi alături de noi prin harul Său și vom urca plini de bucurie, treaptă cu treaptă, această minunată scară spre cer.

Dacă în *Decalog* ni se arată ce nu trebuie să facă un credincios, în *Fericiri* ni se sugerează ce trebuie să facă un creștin pentru a dobândi fericirea veșnică.

7. Crezul – sinteza învățaturii de credință

Cuvântul *crez* provine din latinescul *credo* care se traduce prin *eu cred*. Fiecare credincios care îl rostește nu face altceva decât își mărturisește credința.

Unele din cele mai timpurii crezuri creștine se găsesc în Sfânta Scriptură. De pildă: *Cred că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu* (Faptele Apostolilor 8, 37).

Pentru a deveni creștini, prin Taina Botezului, era necesară o scurtă mărturisire a credinței din partea candidatului. Unele din primele crezuri creștine au fost scrise pentru a fi mărturisiri ale credinței celor care urmau să se boteze.

În al doilea rând, primele crezuri au fost scrise pentru a combate **învățăturile false**, fiind îndreptate împotriva **erezilor**. Crezurile au fost scrise ca răspuns la învățăturile false ale marilor eretici care, de timpuriu, au încercat să strâmbe adevărurile învățaturii lui Hristos.

De la început trebuia să se extragă ceea ce era esențial din tradiția orală (căci Mântuitorul și Sfinții Apostoli a răspândit învățătura pe cale orală), iar mai târziu din cele dintâi scrieri (ale Noului Testament și ale Sfinților Părinți), ca să se formuleze un text normativ al credinței și o regulă care să răspundă trebuințelor catehizării. Trebuia găsită axa mesajului, inima lui. Biserica și-a încheșat și și-a înfățișat credința, sub călăuzirea Duhului Sfânt, și a exprimat-o prin Crezul de la Niceea și apoi prin cel de la Constantinopol.

Primul sinod ecumenic a avut loc în anul 325, la Niceea, iar cel de-al doilea sinod ecumenic s-a ținut la Constantinopol, în anul 381. La aceste două **sinoade ecumenice** (= adunări ale reprezentanților Bisericii, episcopi ori delegați ai episcopilor, din lumea întreagă) s-a stabilit și a fost consemnată în scris, pe scurt, învățătura de credință a Bisericii Creștine. **Acest text, scurt și concis, care prezintă în rezumat învățătura de credință creștină, se numește Simbolul credinței sau Crezul.**

Simbolul credinței este alcătuit din 12 **articole de credință**. Din punct de vedere tematic, **textul Crezului conține patru mari teme:**

1. Învățătura despre Sfânta Treime;
2. Învățătura despre Biserică;
3. Învățătura despre Sfintele Taine;
4. Învățătura despre învierea morților și viața veșnică.

Începând de atunci, din veacul al patrulea, Biserica Ortodoxă a rostit Crezul în forma sa originală, inspirată de Dumnezeu. El se rostește la sfintele slujbe ale Bisericii și creștinii evlavioși îl rostesc zilnic în rugăciunile lor particulare.

8. Hristos, Lumina lumii: Vindecarea orbului din naștere. (Ioan 9:1-38)

“Și trecând Iisus, a văzut un om orb din naștere. Și ucenicii Lui L-au întrebat, zicând: Învățătorule, cine a păcătuit; acesta sau părinții lui, de s-a născut orb? Iisus a răspuns: Nici el n-a păcătuit, nici părinții lui, ci ca să se arate în el lucrările lui Dumnezeu. Trebuie să fac, până este ziua, lucrările Celui ce M-a trimis pe Mine; că vine noaptea, când nimeni nu poate să lucreze. Atât cât sunt în lume, Lumină a lumii sunt. Acestea zicând, a scuipat jos și a făcut tină din scuipat, și a uns cu tină ochii orbului. Și i-a zis: Mergi de te spală în scaldătoarea Siloamului (care se tâlcuiește: trimis). Deci s-a dus și s-a spălat și a venit văzând. Iar vecinii și cei ce-l văzuseră mai înainte că era orb ziceau: Nu este acesta cel ce ședea și cerșea? Unii ziceau: El este. Alții ziceau: Nu este el, ci seamănă cu el. Dar acela zicea: Eu sunt. Deci îi ziceau: Cum ți s-au deschis ochii? Acela a răspuns: Omul care se numește Iisus a făcut tină și a uns ochii mei; și mi-a zis: Mergi la scaldătoarea Siloamului și te spală. Deci, ducându-mă și spălându-mă, am văzut. Zis-au lui: Unde este Acela? Și el a zis: Nu știu. L-au dus la farisei pe cel ce fusese oarecând orb. Și era sâmbătă în ziua în care Iisus a făcut tină și i-a deschis ochii. Deci iarăși îl întrebau și fariseii cum a văzut. Iar el le-a zis: Tină a pus pe ochii mei, și m-am spălat și văd. Deci ziceau unii dintre farisei: Acest om nu este de la Dumnezeu, fiindcă nu ține sâmbăta. Iar alții ziceau: Cum poate un om păcătos să facă asemenea minuni? Și era dezbinare între ei. Au zis deci orbului iarăși: Dar tu ce zici despre El, că ți-a deschis ochii? Iar el a zis că prooroc este. Dar iudeii n-au crezut despre el că era orb și a văzut, până ce n-au chemat pe părinții celui ce vedea. Și i-au întrebat, zicând: Acesta este fiul vostru, despre care ziceți că s-a născut orb? Deci cum vede el acum? Au răspuns deci părinții lui și au zis: Știm că acesta este fiul nostru și că s-a născut orb. Dar cum vede el acum, noi nu știm; sau cine i-a deschis ochii lui, noi nu știm. Întrebați-l pe el; este în vârstă; va vorbi singur despre sine. Acestea le-au spus părinții lui, pentru că se temeau de iudei. Căci iudeii puseseră acum la cale că, dacă cineva va mărturisi că El este Hristos, să fie dat afară din sinagogă. De aceea au zis părinții lui: Este în vârstă; întrebați-l pe el. Deci au chemat a doua oară pe omul care fusese orb și i-au zis: Dă slavă lui Dumnezeu. Noi știm că Omul Acesta e păcătos. A răspuns deci acela: Dacă este păcătos, nu știu. Un lucru știu: că fiind orb, acum văd. Deci i-au zis: Ce ți-a făcut? Cum ți-a deschis ochii? Le-a răspuns: V-am spus acum și n-ați auzit? De ce voiți să auziți iarăși? Nu cumva voiți și voi să vă faceți ucenici ai Lui? Și l-au ocărât și i-au zis: Tu ești ucenic al Aceluia, iar noi suntem ucenici ai lui Moise. Noi știm că Dumnezeu a vorbit lui Moise, iar pe Acesta nu-L știm de unde este. A răspuns omul și le-a zis: Tocmai în aceasta stă minunea: că voi nu știți de unde este și El mi-a deschis ochii. Și noi știm că Dumnezeu nu-i ascultă pe păcătoși; dar de este cineva cinstitor de Dumnezeu și face voia Lui, pe acesta îl ascultă. Din veac nu s-a auzit să fi deschis cineva ochii unui orb din naștere. De n-ar fi Acesta de la Dumnezeu n-ar putea să facă nimic. Au răspuns și i-au zis: În păcate te-ai născut tot, și tu ne înveți pe noi? Și l-au dat afară. Și a auzit Iisus că l-au dat afară. Și, găsindu-l, i-a zis: Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu? El a răspuns și a zis: Dar cine este, Doamne, ca să cred în El? Și a zis Iisus: ! Și Cel ce vorbește cu tine Acela este. Iar el a zis: Cred, Doamne. Și s-a închinat Lui.”

Numeroasele minuni săvârșite de Mântuitorul în decursul activității Sale publice, pot fi grupate în 3 categorii: minuni asupra naturii, minuni asupra oamenilor și minuni asupra propriei Sale persoane. Între minunile săvârșite asupra oamenilor (cele mai numeroase), se numără și vindecarea orbului din naștere, minune relatată doar de către Sfântul evanghelist Ioan, în capitolul 9 al evangheliei sale.

Evanghelistul relatează că, trecând Iisus împreună cu ucenicii Săi, pe lângă un orb din naștere, a fost întrebat de ucenici dacă omul este orb pentru că a păcătuit el sau părinții lui, iar Mântuitorul a răspuns că nu a păcătuit nici el, nici părinții lui, ci s-a născut orb pentru ca să se arate în el lucrarea lui Dumnezeu. Un răspuns care arată că deși, în general, boala este urmarea păcatelor personale sau ale părinților/strămoșilor, legătura de cauzalitate nu este întotdeauna obligatorie,

cazul de față fiind unul menit să se arate prin el lucrarea lui Dumnezeu, lucrarea de vindecare și de schimbare și înnoire a vieții omului.

Fără să fie rugat, Hristos Domnul a scuipat în țărână, a făcut tină, a uns ochii orbului și l-a trimis să se spele la scaldătoarea Siloamului. Gestul Mântuitorului este unul simbolic, trimitând la actul original al creării omului din pământ: așa cum Dumnezeu S-a aplecat atunci și a luat țărână din pământ ca să-l facă pe om (cf. Facere 2, 7), tot astfel acum Hristos reface natura umană, devenită infirmă, neputincioasă și suferindă.

Pe de altă parte, Iisus l-a trimis pe orb la scaldătoarea Siloamului nu pentru că era acolo o apă miraculoasă, ci pentru a-i verifica ascultarea și credința, iar orbul s-a dovedit mai ascultător și mai credincios decât unii care aveau vedere fizică, dar nu aveau și vedere duhovnicească.

Iar ascultarea și credința i-au fost răsplătite prin vindecarea minunată, care, în mod evident i-a adus o bucurie nespusă, neîmpărtășită însă de cei din jurul său, care pun sub semnul îndoielii atât minunea, cât și identitatea orbului. Mai mult, izbucnește un întreg scandal, deoarece minunea fusese săvârșită de Iisus în ziua Sabatului, iar fostul orb ajunge la interogatoriul fariseilor.

În fața fermității și curajului mărturiei orbului, fariseii, care refuză să vadă în vindecarea minunată dovada divinității Celui care o săvârșise, pun la îndoiala faptul că omul fusese cu adevărat orb și-i cheamă la judecată pe părinții acestuia. Părinții dau mărturie despre starea de orbire de care fiul lor suferise și recunosc minunea vindecării, însă, de frică să nu fie dați afară din sinagogă, se feresc să mărturisească deschis despre Cel care făcuse vindecarea.

Orbul este rechemat înaintea fariseilor cerându-i-se să nege faptul că vindecarea sa ar fi fost determinată de calitatea lui Iisus de prooroc trimis de Dumnezeu, sugerându-i-se dimpotrivă că Iisus nu poate fi decât un păcătos, de vreme ce încalcă odihna sâmbetei (legea sabatului), legiferată prin marele Moise. Orbul își dă seama că atitudinea fariseilor nu este una sinceră, determinată de dorința reală de a cunoaște cele întâmplate, ci că de fapt sunt interesați să găsească o nouă învinuire împotriva lui Iisus. Tocmai de aceea, răspunsurile lui, pe alocuri ironice, îi trimit pe farisei la judecata bunului simț, care ar trebui să-i facă să recunoască că numai Dumnezeu poate să deschidă ochii unui orb din naștere și că, de vreme ce Iisus a făcut o asemenea lucrare, originea Sa nu poate fi decât una divină. În urma unei astfel de mărturii, orbul este dat afară din sinagogă, însă Iisus îl găsește și i se descoperă ca Fiu al lui Dumnezeu, cerându-i să creadă în El, iar orbul își mărturisește credința și l se închină.

Înțelegem din această minune că există două feluri de vedere și, de asemenea, două tipuri de orbire: **vederea trupească**, simțul biologic, care te ajută să vezi ceea ce te înconjoară și **vederea sufletească**/spirituală sau discernământul care-ți dă puterea de a face distincția reală între bine și rău, între virtute și păcat. Și dacă lipsa vederii trupești provoacă suferință și nefericire, lipsa vederii sufletești, orbirea spirituală, este cu mult mai grea, periclitând mântuirea omului și putând duce la pierderea vieții veșnice.

Orbirea spirituală ca incapacitate a unor oameni de-a recunoaște în minunile lui Iisus Hristos prezența dumnezeirii Lui, de-a crede în El și a-L mărturisi ca fiind Mântuitor al omenirii, Care vindecă natura umană de păcat și de moarte, se manifestă și astăzi în multe forme: ateism sau ostilitate față de religie, nihilism sau indiferență față de valorile credinței, secularizare sau diminuare a vieții spirituale, până la uitarea de Dumnezeu și de Biserică.

Pe de altă parte, foarte adesea, oamenii care trec prin suferință și cunosc ajutorul lui Dumnezeu, ca vindecare și eliberare, sporesc în credință ca vedere spirituală a prezenței și lucrării lui Dumnezeu în viața lor.

Desigur, este mult mai bine să ne întărim în credință fără suferință, prin rugăciune și fapte bune, ca răspuns al nostru la iubirea lui Dumnezeu, Care ne dăruiește viața și sănătatea trupului și cu ajutorul harului Căruia ne putem păstra și sănătatea sufletului, vederea duhovnicească atât de necesară echilibrului vieții pământești și dobândirii vieții veșnice.

9. Biserica – locaş de închinare

Prin termenul Biserica se înţelege atât totalitatea credincioşilor care Îl mărturisesc pe Iisus Hristos şi învăţătura Lui neschimbată şi Îl recunosc drept cap al Bisericii, cât şi locaşul sfânt în care se adună credincioşii pentru a se ruga şi pentru a participa la sfintele slujbe. În primele veacuri, creştinii se rugau fie în casele unora dintre ei, fie la mormintele martirilor, fie ascunşi prin catacombe pentru a scăpa de cruntele prigoane ale împăraţilor romani. Odată cu edictul dat de Sfântul împărat Constantin cel Mare la Mediolan în anul 313, prin care creştinismul devenea religie liberă au apărut primele lăcaşuri de cult creştine. Modul de construcţie a bisericilor creştine a evoluat de-a lungul vremii cristalizându-se anumite stiluri arhitecturale: basilical, bizantin, romanic, gotic, baroc ş.a.

Indiferent de stilul de construcţie, în structura oricărei biserici ortodoxe sunt prezente anumite elemente comune esenţiale, determinate de rostul şi simbolismul bisericii. Văzută din lateral, clădirea bisericilor ortodoxe are **formă de corabie**, arătând prin aceasta că biserica este singurul mijloc prin care noi putem străbate marea vieţii pentru a ajunge în Împărăţia lui Dumnezeu. Privită de sus, clădirea bisericii ortodoxe are **formă de cruce**, pentru că Domnul nostru Iisus Hristos Şi-a întemeiat Biserica prin moartea Sa pe Cruce. **Acoperişul boltit** sau rotund, ca un cer coborât protector pe pământ, simbolizează pogorârea Lui Dumnezeu între oameni. Deasupra bisericii se găseşte **turla** care exprimă imaginea rugăciunii ce se ridică spre cer ca o flacără. În vârful turlei se află **Crucea**, deoarece prin moartea Sa pe Cruce Hristos a împăcat cerul cu pământul, deschizând oamenilor Împărăţia cea cerească. Bisericile sunt orientate cu **altarul spre Răsărit**, deoarece Răsăritul simbolizează lumina pe care a adus-o Domnul nostru Iisus Hristos prin venirea Sa în lume. Interiorul bisericii este împărţit în trei părţi: pronaos, naos şi altar. Unele biserici au la intrare şi pridvor.

Pronaosul este partea de intrare în Biserică, care în vechime era separată de naos printr-un zid cu uşi de comunicare. Aici stăteau odinioară catehumenii. **Naosul** este următoarea încăpere, după pronaos. În mijlocul naosului se află suspendat un policandru mare. Acesta simbolizează lumina divină care se coboară din cer peste cei care participă la sfintele slujbe. Urmează apoi **altarul**, care este partea bisericii cea mai încărcată de sfinţenie. Acest loc este despărţit de naos prin **catapeteasmă sau iconostas**. Catapeteasma este aşadar peretele acoperit cu icoane, ce separă altarul de naos. Are trei uşi, cele centrale numindu-se **împărăteşti** şi cele laterale numindu-se uşi **diaconeşti**. În altar se săvârşesc cele mai importante sfinte slujbe, aici intrând cu precădere slujitorii Bisericii. În partea stângă a altarului se află **proscomidiarul**, locul în care sunt pregătite pâinea şi vinul care vor fi sfinţite de preot în timpul Sfintei Liturghii şi transformate de Duhul Sfânt în Trupul şi Sângele Domnului nostru Iisus Hristos. La proscomidiar se află: Sfântul Potir, Sfântul Disc, Steluţa şi Linguriţa, obiecte liturgice foarte importante. În mijlocul altarului se află **Sfânta Masă**, obiectul cel mai sfânt din biserică. În timpul Sfintei Liturghii, pâinea şi vinul puse pe Sfânta Masă se prefac, la rugăciunea preotului şi a întregii Biserici, în Trupul şi Sângele Lui Hristos. Domnul nostru Iisus Hristos a numit locaşul Bisericii „Casa lui Dumnezeu” iar creştinii o cinstesc cu multă dragoste fiind datori să o îngrijească şi să se comporte cu evlavie atunci când intră în ea.

RUGĂCIUNEA LA INTRAREA ÎN BISERICĂ

Intra-voi în casa Ta, închina-mă-voi în Biserica Ta cea sfântă, întru frica Ta, Doamne, povăţuieşte-mă pentru dreptatea Ta, pentru vrăjmaşii mei, îndreptează înaintea Ta calea mea.

10. Răbdare şi încredere în Dumnezeu - Dreptul Iov

Originea lui Iov.

Cuvântul Iov, înseamnă *asuprit, prigonit, dușmănit*, nume ce oglindește istoria suferinței acestei persoane, care după cum susțin Sfinții Grigorie de Nazianz și Ioan Gură de Aur, ar fi fost contemporan cu regele Solomon.

Iov a trăit în ținutul Uz și era un om drept, fără prihană, temându-se de Dumnezeu și ferindu-se de ce este rău. Datorită credincioșiei și evlaviei sale, Dumnezeu l-a binecuvântat cu șapte fii și trei fete, dăruindu-i în același timp foarte multe bogății: *șapte mii de oi, trei mii de cămile, cinci sute de perechi de boi, cinci sute de asini și mulțime mare de slugi*. Pentru toate aceste daruri, Iov îi mulțumea lui Dumnezeu, și aducea ca jertfă arderi de tot, pentru iertarea păcatelor, dacă ar fi păcătuit cumva, din neștiință, el sau copiii lui, înaintea lui Dumnezeu.

Încercarea credinței lui Iov.

Diavolul, fiind invidios datorită credinței foarte puternice a lui Iov, în Dumnezeu, primește permisiune de la Dumnezeu ca să-i încerce credința, crezând că va reuși să-l facă pe Iov să se îndepărteze de Dumnezeu și să-L blesteme.

Toate avuțiile lui Iov au fost jefuite și distruse, iar copiii săi au murit, prăbușindu-se peste ei zidurile casei în care se aflau. La auzul acestor nenorociri, Iov nu a rostit nici un cuvânt de hulă împotriva lui Dumnezeu, ci a exclamat: „*Gol am ieșit din pântecele mamei mele și gol mă voi întoarce în pământ! Domnul a dat, Domnul a luat; fie numele Domnului binecuvântat!*” (Iov 1, 21)

Văzând că nu a reușit să-l determine pe Iov, să-L hulească pe Dumnezeu, diavolul îl lovește de data aceasta cu lepră, ajungând din cauza acestei boli contagioase, să stea izolat pe gunoiul din afara orașului. Nici de această dată, Iov nu a cârtit nimic la adresa lui Dumnezeu. Femeia lui însă, l-a îndemnat să-L blesteme pe Dumnezeu, considerându-L pe Acesta vinovat de toate necazurile și suferințele care s-au abătut asupra lui Iov.

Cu toate acestea, Iov a rămas statornic în credință și a afirmat: „*Dacă am primit de la Dumnezeu cele bune, nu vom primi oare și pe cele rele ?*” (Iov 2, 10)

Trei prieteni ai lui Iov: *Elifaz din Teman, Bildad din Șuah și Țofar din Naamah*, aflând despre necazurile care se abătuseră asupra lui Iov, au venit să-l mângâie și să împărtășească durerea cu el. Aceștia, văzând suferința și durerea lui Iov, au zis că Dumnezeu sigur îl pedepsește pentru careva păcate neștiute, dar Iov mărturisește și în fața lor că nu este vinovat cu nimic înaintea lui Dumnezeu.

Răsplata lui Iov.

Văzând că nimic nu a putut să-l abată pe Iov de la credința sa puternică în Dumnezeu, Dumnezeu pune capăt suferinței acestuia și îi răsplătește răbdarea și încrederea în Creatorul său, punându-l în starea lui de la început, întorcându-i îndoite toate bogățiile pe care le avusese înainte, binecuvântându-l din nou cu șapte fii și trei fiice și trăind încă 140 de ani.

Biserica Ortodoxă, îl prăznuiește pe *Sfântul și Dreptul Iov, mult răbdătorul*, în fiecare an, la data de *6 mai*, fiind peste veacuri, prin viața sa, pentru creștini, exemplu de răbdare și încredere în Dumnezeu.